

Posudek bakalářské práce

Autor: Petr Klimeš

Název: *Apoštol Pavel v kontextu kynické filozofie* (Praha 2018)

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Pavlík, Ph.D.

Oponent: Jiří Lukeš, Th.D.

Formální kritéria:

Bakalářská práce, předložená na katedře biblistiky a judaistiky HTF UK, odpovídá formálním kritériím stanoveným pro vypracování bakalářských prací a obsahuje všechny náležitosti (včetně prohlášení studenta o samostatném vypracování a podpisu) nutné pro její přijetí.

Rozsah a struktura:

Bakalářská práce má rozsah 65 stran, přičemž její textová část začíná *Úvodem* na straně 8-10 a končí *Závěrem* na stranách 60-62. *Úvodu* předchází česká i anglická *Anotace*, seznamy *Klíčových slov* a *Seznam zkratk* biblických knih (s. 4-7). Vlastní text je doplněn seznamem literatury (převážně anglické), jenž je členěn na *Primární literaturu*, *Sekundární literaturu* a *Slovníky a encyklopedie* (s. 63-65).

Práce je členěna do šesti kapitol včetně 1. *Úvodu* a 6. *Závěru* (2. *Stručný přehled kynické filozofie a prvních představitelů* /s. 11-32/, 3. *Stručný úvod k apoštolu Pavlovi* /s. 33-36/, 4. *Možné paralely mezi apoštolem Pavlem a kynickou filozofií* /s. 37-57/, 5. *Nástin možných paralel mezi apoštolem Pavlem a epikurejci* /s. 58-59/) s podkapitolami v oddílech 2., 3. a 4.

Kapitoly na sebe přímo navazují, autor se v celé práci drží vytyčeného tématu, které v náležitém rozsahu zpracovává.

Jazyk a styl:

Jazyk práce je kultivovaný, autor formuluje myšlenky výstižně, dbá na oddělení citací a volí adekvátní terminologii. Pravopisné chyby se týkají velkých písmen v názvech epištol a označení geografických oblastí či obyvatel měst, kde autor volí malá písmena místo velkých (s. 7, 43, 45, 46, 52, 53, 54, 55, 59, 60). Jiné typy chyb se v práci nevyskytují.

Obsah a hodnocení:

Autorova práce je přínosným počinem, neboť se věnuje problematice v českém jazyce neřešené (a celkově není mnoho zdrojů ani v dalších jazycích). Autor píše své dílo se zanícením, práce je velmi čtivá a poučná. Autor přibližuje kynickou filosofii, částečně též stoickou, epikurejskou, Platónovu či Aristotelovu (s. 11-32), ukazuje na proudy v rámci kynické filosofie a prezentuje její hlavní představitele, přičemž neopomíná přehled aktuálního bádání. Do problematiky autor proniká, pracuje s typickými pojmy, které představuje a vykládá, všímá si literární formy epištoly a poukazuje na typický životní styl kyniků. Tímto si připraví půdu pro komparaci s apoštolem Pavlem, jeho listy a životním stylem. V další části práce (s. 33-59) přibližuje autor osobnost a prostředí apoštola Pavla, vytváří analogie, porovnává citáty, a ač analyzuje stručně, závěry jsou jasné a výstižné. Finální závěry formuluje autor velmi zdařile i obezřetně (s. 60-62), nechybí mu kritický vhled a nutná střízlivost v úsudku. Svě závěry nepřeceňuje, ale řada prokázaných souvislostí mezi kynickou filosofií a Pavlovými listy je nepopíratelná. Práce splnila svůj cíl, a to erudovaně a přesvědčivě, byť je škoda, že byl autor omezen rozsahem bakalářské práce, neboť téma nevyčerpal a neměl prostor k nastínění dalších úvah a komparací.

Co je možné z pozice oponenta autorovi říci, je fakt, že pracuje jako komparatista, nikoliv jako exeget. V řadě případů by bylo vhodné rozkrýt blíže *Sitz im Leben* epištol a konkrétních citací, neboť není vůbec jasné, zda se do problematiky neplete Tóra a Pavlova židovská identita. Samozřejmě i v době římské je Tóra pod vlivem helénismu a ústní Tóra, která aktualizuje psanou, je přizpůsobena právě

platným (římským) zákonům, ale i způsobu vnímání cizinců, žen a nežidů. Pavlova argumentace může být tedy často ovlivněna prostředím židovským a svůj základ může mít v helenizovaném judaismu samotném, nikoliv ve „vnějších zdrojích“. Původ Pavlových úvah (např. s. 41 – Ga 3,28) může být dán jeho vypjatě eschatologickou orientací a skutečností příchodu mesiášského věku, nikoliv kynismem, ač paralely být mohou. Problematická je autorova věta „... Skutky apoštolů jsou svědectvím z druhé ruky.“ (s. 33). Totéž můžeme prohlásit o evangeliích, a přesto jsou zdrojem zkoumání života Ježíše Nazaretského. Za Skutky apoštolů může být řada autentických tradic, neboť takto byl obraz Pavla fixován a (přes veškerou Pavlovu idealizaci) křesťanskými komunitami rané církve přijat. Pamětníky na Pavla v nich nelze vyloučit. Při argumentaci na s. 44 „...příčemž otázka Tóry pro ně byla v tu chvíli poměrně nová.“ měl autor zvážit, zda se v přístupu k listu Galatským jedná o severogalatskou či jihogalatskou hypotézu vzniku, tedy zda v komunitě galatských křesťanů byli Židé (byť v menšině) či nikoliv. Pak by samozřejmě otázka Tóry nemusela být v komunitě nová a je potřeba řešit, kdo byli misionáři vyslaní do Galácie a jaký byl jejich cíl.

Co práce postrádá, je určitá hermeneutická rozprava nad uchopením problému (komparace není jediná možnost zpracování), dále definování role intertextuality a následné komparace s citáty ze SZ. Teprve na základě zmíněného by bylo možné lépe posoudit, zda na pozadí Pavlovy argumentace stojí kynická filosofie či SZ a jeho vnímání v době helénismu. Práce by tím ale získala řadu stran navíc. Pro vyjasnění problematiky by však práce zaměřené na apoštola Pavla v kontextu judaismu své doby byly zásadní (viz s. 47-48 a problematika sexu a jídla či homosexuality).

V rámci bakalářské práce splnil autor vše, co měl, a lze jen doporučit, aby v tématu dále pokračoval! Práce má své nesporné kvality a je hodnotným základem pro práci magisterskou či případný odborný článek. Téma práce je v současnosti aktuální a doporučuji autorovi je dále rozvíjet.

Klasifikace:

Navrhuji klasifikaci „výborný“.

Dne 15.6.2018 v Praze

Jiří Lukeš, Th.D.